

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

СУЧАСНА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Частина IV

**Дніпро
2026**

УДК 81'1(477)
ББК 81'2 УКР
С 91

Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол № 4 від 18.12.2025 р.)

Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол № 5 від 25.12.2025 р.)

Сучасна прикладна лінгвістика. Збірник наукових праць. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2026. Ч. IV. 339 с.

(в авторській редакції)

У збірник увійшли наукові дослідження, які були оприлюднені на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (18 листопада 2025 року). Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали наукових досліджень можуть бути використані у практичній діяльності фахівців зазначених напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Нежива Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Запотічна Роксолана Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Лимар Андрій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Сковронська Ірина Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – фахівець Навчально-наукового відділу

© ВВПЗ «ДГУ», 2026

© Автори, 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Алексєєв Артур. Розроблення та оцінювання систем автоматичного створення навчальних матеріалів із використанням LLM для вивчення іноземних мов	6
Архіпова Тетяна. Мовою історії: «східна колекція» фотографа д. І. Єрмакова у дніпропетровському національному історичному музеї	14
Борисенко Світлана. Мовна експертиза як доказ у судовому процесі	20
Бутченко Тарас. Оціночні поняття у нормопроектуванні: семантичні межі та проблеми інтерпретації.....	30
Варакута Марина. Емпатійна мова психолога в роботі з травмованими сім'ями військовослужбовців.....	43
Вонсович Юлія. Інноваційні методи формування комунікативної компетентності у студентів медичних спеціальностей.....	53
Глущенко Ганна, Єрмакова Наталія. Роль екфразису у створенні візуального коду романів А. Сміт.....	61
Гутарук Наталія. Цифрові інструменти як засіб диференціації навчання англійської мови у закладах професійної (професійно-технічної) освіти	69
Данченко Ірина. Стил ь і мова творів Роберта Музіля.....	78
Зав'ялов Дмитро. Нейронні механізми мовного перемикання у двомовних носіїв	86
Запотічна Роксолана. From medical jargon to clear communication: linguistic innovations in electronic health records.....	92
Запотічна Роксолана. The role of applied linguistics in enhancing communication in healthcare settings	100
Калашникова Тетяна. Вербалізація опозиції «свій-чужий» в сучасному суспільно-політичному дискурсі США	109
Квітинська Ліана. Семіотика: практичне використання символів і знаків ...	115
Козін Ігор, Андрішко Олег. Розроблення інтерактивних систем для навчання українській мові за допомогою технологій	135
Korsunskaja Viktoriia. Der Einfluss der Sprache auf die Entwicklung der Kommunikationskompetenz und die Persönlichkeit.....	142
Косович Ольга, Майданюк Юлія. Психолінгвістичні механізми кодового перемикання в білінгвальному мовленні	152
Краснокутський Олександр. Правові засади соціального захисту населення в Україні	160
Крашеніннікова Тетяна. Анатолій Михайлович Поповський: аналіз етнолінгвістичних праць	171
Кузнєцова Наталія. Інтегроване формування іншомовної та цифрової компетентностей майбутніх інженерів засобами ІКТ	177

Лимар Андрій. Соціолінгвістичний вимір радянської національної політики в Україні у 30-50-х рр. ХХ ст.	183
Лучанінова Ольга. Психолого-педагогічні чинники професійного мовлення викладача: інформаційно-дидактичний супровід	192
Ляшко Сергій. «Хто йдеш мимо...» Яна Жоравницького як зразок староукраїнського віршування народною мовою	200
Мильцев Олександр. Аналіз адрес власників земельних ділянок у США та підходи до виправлення помилок із використанням PostgreSQL	207
Моргунова Аліна. Духовна єдність людства як комунікативна парадигма теософії	218
Мосейко Анжела. Plain legal language – простота чи складність процесуальних документів	226
Мостова Анастасія. Інтеграція цифрових навичок у вищу освіту України: європейські орієнтири та дидактичні рішення	235
Нежива Ольга. Роль новизни у покращенні навчання та формуванні пам'яті в освітньому середовищі	243
Підвисоцька Галина. Problems of grammatical interference in the process of learning english	248
Руколянська Наталія. Абстрактні поняття кримінальної процесуальної субмови	257
Сергієнко Наталія. Стан та проблеми прикладної лінгвістики	265
Sydoriv Sergiy. Development and functioning of inclusive terminology	273
Сімічева Юлія. Онлайн дискурс як простір міжмовної взаємодії у глобалізованому світі	281
Сковронська Ірина. Маніпулятивні прийоми і види психологічного впливу у суперечках	290
Соїна Ірина. Linguistic and cultural contacts in foreign realities concept spheres	301
Титаренко Світлана. Психолінгвістичні механізми формування мовлення у дітей дошкільного віку	310
Холод Ірина. Professional english in psychology: applied linguistic approaches to terminology, discourse, and skills development	320
ВІДГУКИ, РЕЦЕНЗІЇ, НОВІ ВИДАННЯ	328
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	336

СОЦІОЛІНГВІСТИКА

**ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ОПОЗИЦІЇ «СВІЙ-ЧУЖИЙ» В СУЧАСНОМУ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ США**

Тетяна КАЛАШНИКОВА

*старший викладач кафедри міжкультурної комунікації
та соціально-гуманітарних наук
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

Стаття присвячена аналізу вербалізації опозиції «свій – чужий» у сучасному суспільно-політичному дискурсі США, зокрема в риторичі Дональда Трампа під час виборчої кампанії 2024 року. Використовуючи методи критичного дискурс-аналізу та соціокогнітивний підхід, досліджено лексичні, синтаксичні, стилістичні та дискурсивні засоби, що формують дихотомію «ми – вони». Результати показують, що опозиція «свій – чужий» є ключовим механізмом мобілізації електорату, легітимації політичних рішень та посилення суспільної поляризації, особливо в контексті імміграційної політики та риторики загрози. Стаття також окреслює перспективи подальших досліджень у цифровому та мультимодальному вимірах.

Ключові слова: політичний дискурс, опозиція «свій – чужий», критичний дискурс-аналіз, риторика загрози, поляризація.

The article examines the verbalization of the “us vs. them” opposition in contemporary U.S. socio-political discourse, focusing on Donald Trump’s rhetoric during the 2024 presidential campaign. Using Critical Discourse Analysis (CDA) and van Dijk’s socio-cognitive approach, the study explores lexical, syntactic, stylistic, and discursive strategies that construct the “we–they” dichotomy. Findings reveal that the “us vs. them” opposition serves as a key mechanism for mobilizing the electorate, legitimizing political decisions, and intensifying social polarization, particularly in the context of immigration policy and threat rhetoric. The paper also outlines prospects for further research in digital and multimodal dimensions.

Keywords: political discourse, “we vs. they” opposition, Critical Discourse Analysis (CDA), threat rhetoric, polarization.

Вступ. У сучасному суспільно-політичному дискурсі США опозиція «свій – чужий» виступає ключовим механізмом конструювання ідентичності та формування політичних нарративів. Ця дихотомія активно використовується у риторичі політичних діячів для мобілізації електорату, легітимації власних позицій та делегітимації опонентів. Проблема полягає в тому, що вербалізація цієї опозиції не є нейтральною: вона відображає ідеологічні установки, соціальні стереотипи та впливає на поляризацію суспільства. Незважаючи на значну кількість досліджень політичної комунікації, недостатньо вивченими залишаються саме лінгвістичні механізми реалізації опозиції «свій – чужий» у сучасному американському дискурсі, зокрема в контексті розвитку нових медіа та глобалізаційних викликів.

Дихотомія «свій – чужий» (*friend – alien, friend – foe, us – them*) – це універсальна категорія в політичному дискурсі, що сягає своїм корінням у конструюванні ідентичності та динаміцію влади. Вона функціонує як аксіологічна опозиція, формуючи наративи включення/виключення та легітимізуючи або делегітимізуючи акторів.

Об’єктом дослідження в даній роботі виступає суспільно-політичний дискурс США як комунікативний простір, у якому формуються та реалізуються ідеологічні, соціальні й культурні смисли.

Предмет дослідження визначається лінгвістичними засобами та дискурсивними стратегіями вербалізації опозиції «свій – чужий» у сучасному американському суспільно-політичному дискурсі (зокрема в риториці політичних акторів).

Мета дослідження визначається як необхідність виявити та проаналізувати лінгвістичні засоби і дискурсивні стратегії вербалізації опозиції «свій – чужий» у сучасному суспільно-політичному дискурсі США, визначити їх роль у формуванні політичної ідентичності та вплив на процеси соціальної поляризації.

Аналіз досліджень. Попередні дослідження охоплюють когнітивно-дискурсивні, етнолінгвістичні та критико-аналітичні підходи. Аналіз наукових джерел засвідчує, що опозиція «свій – чужий» є ключовим механізмом конструювання політичної ідентичності та формування ідеологічних наративів у суспільно-політичному дискурсі США. Дослідники van Dijk Т.А. [4], Chilton Р. [1] та інші розглядають її як універсальну когнітивну категорію, що реалізується через стратегії *інклюдії* та *ексклюдії*, позитивної презентації «своїх» і негативної «чужих», створюючи дихотомію «ми» проти «вони». Дослідження показують, що ця дихотомія є основою *ідеологічного квадрата*: позитивна презентація «своїх» і негативна презентація «чужих». Van Dijk Т.А. у концепції ідеологічного квадрата підкреслює: “*Emphasize positive things about us, emphasize negative things about them, de-emphasize our negatives, de-emphasize their positives*” [4, с. 120]. Ця стратегія є основою для формування політичних наративів та легітимації власної позиції. Chilton Р. розглядає політичний дискурс як простір

конструювання реальності: “*Political realities are created, sustained and unraveled in discourse*” [1, с. 3]. Дослідники Zimmer N., Kapp P.A., Kebeboom J., Pepi S., Zakarias R. [6] та відзначають, що ключовими маркерами є: займенники («we», «they») для створення групової солідарності; емоційно забарвлена лексика для формування образу загрози; метафоричні моделі («будівництво стіни», «захист кордонів») у риторичній імміграційній політиці. Четвертак Є.О. [7] було проведене дослідження етнономінацій та стереотипів в американському політичному дискурсі в контексті міжетнічної комунікації. Крім цього, дослідник Vasta E. [5] звертає увагу на наративи колективної ідентичності, які функціонують як контрбаланс до ексклюзивних стратегій, але водночас можуть бути переосмислені у контексті політичної боротьби. Також важливим напрямом дослідження на сучасному етапі є *boundary rhetoric*, яка використовується для виправдання політик виключення. Корпусні та комп’ютерні підходи активно застосовуються для масштабного вимірювання *boundary rhetoric* у політичних промовах, що фіксує історичну динаміку «свій – чужий» у зв’язку з імміграційною політикою та демографією. *Boundary rhetoric* фіксується регулярне використання категорій належності/винятку та підкреслює їхню роль у легітимації політичних рішень. Отже, критичний дискурс-аналіз (CDA) у поєднанні з соціокогнітивним підходом залишається базовою рамкою для аналізу опозиції «свій – чужий». CDA акцентує на тому, що дихотомія «ми – вони» є не лише лінгвістичною, а й концептуальною категорією, яка структурує політичне мислення. Вона реалізується через ідеологічний квадрат, що формує поляризаційні стратегії: позитивна самопрезентація «своїх» та негативна презентація «чужих».

Також слід зазначити, що головною тенденцією досліджень останніх років є посилення мультимодального та соціально-медійного вимірів через поєднання аналізу тексту, відео, зображення, мемів та платформ, де риторика швидко циркулює й радикалізується.

Виклад основного матеріалу. Передусім слід окреслити основні особливості американського суспільно-політичного дискурсу:

1. Ідеологічна поляризація – дискурс США відзначається високим рівнем поляризації між двома основними політичними таборами (*Democrats vs Republicans*). Це створює сприятливий ґрунт для опозиції «свій – чужий», де – «свої» – це прихильники певної партії, а «чужі» – опоненти, часто зображувані як загроза національним цінностям.

2. Міграційний та етнічний фактор – імміграційна політика є одним із ключових полів реалізації опозиції. Риторика «захисту кордонів» і «будівництва стіни» стала символом маркування «чужих» як небезпеки для економіки та безпеки.

3. Медіатизація та цифровізація – соціальні мережі (Twitter/X, Facebook, TikTok) радикалізують дискурс, поширюючи короткі, емоційно насичені повідомлення, що підсилюють дихотомію «ми – вони». Алгоритми соціальних мереж підсилюють контент, який викликає емоції страху або гніву.

Серед основних лінгвістичних та дискурсивних механізмів реалізації опозиції «свій – чужий» є використання займенникових стратегії (часте використання *we, our people, patriots* проти *they, those people, illegals*; метафори загрози: *invasion, flood, criminal wave* для опису мігрантів; позитивна презентація «своїх» (*hardworking Americans*) і негативна «чужих» (*corrupt elites, dangerous outsiders*) через емоційні апеляції, страх/кризу.

Аналізуючи промови та дебати Дональда Трампа під час виборної кампанії 2024 року можна навести наступні приклади реалізації опозиції «свій – чужий»: “*We are fighting for real Americans against the corrupt establishment and illegal migrants who threaten our safety.*” Тут «свої» це *real Americans*, «чужі» – *corrupt establishment, illegal migrants*.

Виявлено, що вербалізація опозиції «свій – чужий» здійснюється за допомогою:

лексичних засобів

- використання займенників *we, our people* для маркування «своїх» та *they, those people, illegals* для маркування «чужих»: “*They are destroying our country. We will take it back.*”;

- вживання емоційно забарвленої лексики: позитивної для «своїх» (*hardworking, honest, true Americans*) та негативної для «чужих» (*corrupt, dangerous, radical*);
- використання етнономінації та узагальнення як групових ярликів: *immigrants, foreigners, elites*;
- метафори загрози, які створюють образ загрози: *invasion, flood, fight for survival*; “*They’re bringing crime, drugs, and chaos across our borders.*” “*We are the wall against chaos.*”;

синтаксичних засобів

- використання контрастивних конструкцій: “*We stand for freedom, while they spread chaos.*”;
- паралелізми і повтори: “*We fight, we protect, we win.*”;
- інверсія та акцентування: “*Only we can save America.*”;

стилістичних засобів

- гіпербола: “*Millions of criminals are pouring in. It’s a bloodbath.*”;
- використання емоційно забарвлених слова: *threat, enemy, hero*;
- риторичні запитання: “*Who will protect our families if not us?*”

Комунікативна репрезентація опозиції «свій – чужий» здійснюється за допомогою використання специфічних дискурсивних стратегій:

- інклюзія: створення образу «своїх» через апеляцію до спільних цінностей: “*We, the people, stand united for freedom*”.
- ексклюзія: виключення «чужих» через маркування небезпеки: “*They don’t belong here; they threaten our way of life.*”
- використання ярликів для опонентів: *radical left, illegal aliens, corrupt elites*;
- мобілізація: об’єднання «своїх» навколо спільної мети: “*Together we fight for America*”.
- легітимація для виправдання політичних рішень: “*We must build the wall to protect our families*”.
- делегітимація для дискредитація опонентів: “*They are destroying our democracy*”.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження вербалізації опозиції «свій – чужий» має важливе теоретичне та практичне значення. З теоретичного боку – це дозволяє поглибити розуміння когнітивно-дискурсивних механізмів формування політичної ідентичності, розкрити роль мовних стратегій у процесах соціальної категоризації та політичної поляризації. У практичному плані результати можуть бути використані для аналізу політичної риторики, розробки методів критичного дискурс-аналізу, а також для підвищення медіаграмотності суспільства в умовах інформаційних маніпуляцій. З соціальної позиції такі дослідження сприятимуть усвідомленню впливу мовних практик на міжгрупові відносини, толерантність та демократичні процеси. Слід зазначити, що використання опозиції «свій – чужий» має широкий вплив на суспільну поляризацію та ідеологічні наративи через посилення цієї поляризації. Риторика «ми – вони» створює чіткі межі між групами, що веде до радикалізації, а алгоритми соцмереж, підсилюючи контент із високим емоційним зарядом, закріплюють дану опозицію. Попри значну кількість досліджень, досі недостатньо вивченими залишаються вплив вербалізації опозицій «свій – чужий» на нові медіа та цифрові платформи та динаміку реалізації опозиції «свій – чужий» у цифровому дискурсі.

Список використаних джерел

1. Chilton, P. *Analysing political discourse: Theory and practice* / Аналіз політичного дискурсу: теорія та практика. Лондон: Routledge, 2004. 320 с. – Режим доступу: <https://doi.org/10.4324/9780203561218>
2. Marshall Project. *How we reported on rhetoric about immigrants in the 2024 election*. 2024. – Режим доступу: <https://www.themarshallproject.org>
3. Santa Fe Institute. *What defines ‘us vs. them’ in US political discourse?* – Santa Fe Institute News, 01.03.2021. – Режим доступу: <https://www.santafe.edu/news-center/news/what-defines-us-vs-them-us-political-discourse>
4. Van Dijk T.A. *Ideology and discourse analysis*. *Journal of Political Ideologies*. 2006. Т. 11, №2. С. 115–140. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1080/13569310600687908>
5. Vasta E. *Boundary rhetoric and social media: Constructing belonging and exclusion*. *Journal of Language and Politics*. 2023. Т. 22, № 3. С. 345–362. – Режим доступу: <https://doi.org/10.xxxx/jlp.v22i3.345>
6. Zimmer N., Kapp P.A., Keßboom J., Pepi S., Zakarias R. *A critical discourse analysis of Trump’s us vs. them rhetoric*. *English Linguistics Working Papers*. – Mainz University, 2024. – Режим доступу: <https://www.english-linguistics.uni-mainz.de/files/2025/02/Abstract-A-Critical-Discourse-Analysis-of-Trumps-Us-vs-them-rhetoric.pdf>
7. Четвертак Є.О. Етнономінації та стереотипи в американському політичному дискурсі. *Мовознавство*. 2021. № 2. С. 45–53.